

TUSSENSTOP 1

1

WOORDENSCHAT

- 1 Welke woorden schuilen er achter de volgende vijf anagrammen? Plaats het juiste woord bij de passende foto.

Kies uit: **egelstal** – **sertinis** – **walzdneq** – **aildoroog** – **ronde**

zwalpend

drone

stellage

sinister

radioloog

ONTHOUDEN

Een **anagram** is een (onbestaand) woord dat je vormt door de letters van een woord in een andere volgorde te plaatsen.

- 2 Vorm zes woorden door de lettergrepen uit onderstaande kolommen samen te voegen. Je gebruikt telkens een lettergreep uit elke kolom.

af	di	vig
dren	lin	teit
de	ge	quent
be	fini	nair
or	te	kiend
uit	drij	len

affiniteit _____ *bedrijvig* _____

drentelen _____ *ordinair* _____

delinquent _____ *uitgekiend* _____

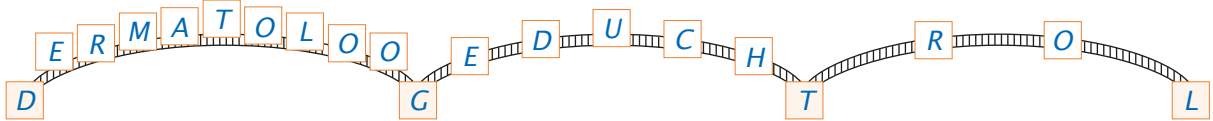
3 Hieronder vind je een lijst van tien woorden.

- a Zeg telkens tot welke woordsoort het woord behoort.
b Geef het bijhorende zelfstandig naamwoord.

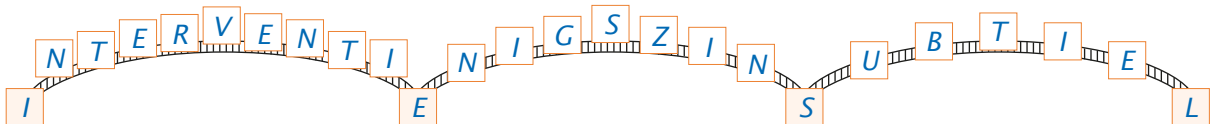
	woordsoort	zelfstandig naamwoord
kwalitatief	<i>bijvoeglijk naamwoord</i>	<i>kwaliteit</i>
empathisch	<i>bijvoeglijk naamwoord</i>	<i>empathie</i>
collecteren	<i>werkwoord</i>	<i>collecte/collectie</i>
bekroning	<i>zelfstandig naamwoord</i>	<i>kroon</i>
defensief	<i>bijvoeglijk naamwoord</i>	<i>defensie</i>
evacueren	<i>werkwoord</i>	<i>evacuatie</i>
ongegeneerd	<i>bijvoeglijk naamwoord</i>	<i>gêne</i>
ontplooien	<i>werkwoord</i>	<i>ontplooiing</i>

4 Vul de drie woordbruggen aan. De laatste letter van een woord en de beginletter van het volgende woord vallen samen.

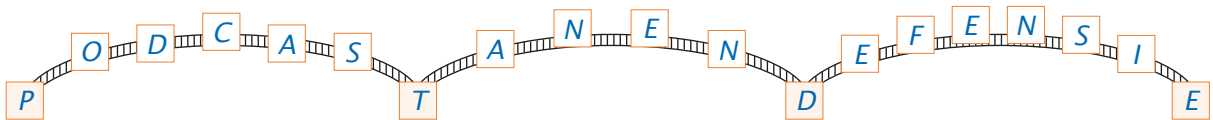
- a
- een huidaarts, een dokter die gespecialiseerd is in de huid en huidziekten
 - heel erg gevreesd
 - iemand die het fijn vindt om online choquerende of beledigende boodschappen te plaatsen

- b
- tussenkomst
 - een beetje
 - iets wat niet onmiddellijk duidelijk of zichtbaar is

- c
- online audio-uitzending
 - afnemend
 - verdediging

5 Plaats het woord bij de juiste omschrijving. Je mag elk woord maar één keer gebruiken.

Kies uit: **code** – **doortastend** – **empathisch** – **fatsoen** – **FOMO** – **gareel** – **onthutst** – **prat** – **streamingdienst**

- a In de voorbije lessen kwam je twee synoniemen voor 'aangedaan' tegen: beduusd en ... *onthutst*
- b een **acroniem** dat uit het Engels is afgeleid voor 'angst om uit de boot te vallen' *FOMO*
- c Dit **homoniem** betekent 'geheimschrift' en 'gedragsafspraken'. *code*
- d **synoniem** voor goede manieren *fatsoen*

- e iemand die zich goed kan inleven in de gevoelens van anderen, is ... empathisch
- f Vul volgende uitdrukking aan: 'in het ... lopen.' gareel
- g een online platform dat video op aanvraag aanbiedt streamingdienst
- h een **antoniem** voor onzeker, twijfelend, zonder daadkracht doortastend
- i Vul volgende uitdrukking aan: 'ergens ... op gaan.' prat

Vul nu zelf het 'onthouden'-kader aan.

ONTHOUDEN

2.4

- Synoniemen zijn woorden die (ongeveer) dezelfde betekenis hebben.
- Een acroniem is een letterwoord, een afkorting die je uitspreekt als woord.
- Homoniemen zijn woorden met eenzelfde spelling en uitspraak, maar een verschillende betekenis.
- Antoniemen zijn woorden met een min of meer tegengestelde betekenis.

6 Schrijf een verhaal met onderstaande woorden.

Kies uit: **aan de grond genageld – beduusd – delinquent – dreutelen – geducht – infiltreren – interventie – stellage – vlog – voormalig – neuroloog**

persoonlijk antwoord

7 Bij het horen van het woord *school*, denk je onmiddellijk aan andere woorden zoals *klas, speelplaats, pauze, leerling, onderwijs, toetsen, lokaal, schoolvak, directeur, secretariaat* ... Al die woorden staan met elkaar in verband, worden in ons taalgebruik vaak samen gebruikt en hebben een gemeenschappelijke betekenis. Ze behoren tot hetzelfde woordveld.

- a Haal uit de vorige oefeningen drie woorden die tot het woordveld 'medische specialisten' behoren en drie woorden die passen binnen het woordveld 'online media'.
- medische specialisten: radioloog, dermatoloog, neuroloog
 - online media: trol, podcast, fomo, streamingdienst, vlog
- b Vul die woordvelden aan met drie andere woorden die niet in de oefeningen voorkwamen.
- persoonlijk antwoord

- 1 In de les over de woordsoorten maakte je kennis met de kracht van bijvoeglijke naamwoorden om je teksten aantrekkelijker te maken en je boodschap meer kleur te geven.

ONTHOUDEN

Voltooid deelwoord als bijvoeglijk naamwoord

Je kunt een voltooid deelwoord als bijvoeglijk naamwoord gebruiken: *De mail werd verstuurd* wordt dan *de verstuurde mail*; *de tuin werd geharkt* wordt *de geharkte tuin*. Wanneer je twijfelt over de laatste letter van een voltooid deelwoord, is dit ook een handige manier om zeker te zijn.

Gebruik volgende voltooid deelwoorden als bijvoeglijk naamwoord.

a Hun zoontje werd gepest.	hun <i>gepeste</i> zoontje
b Het hemd is geruit.	het <i>geruite</i> hemd
c De jongen werd gehaat.	de <i>gehate</i> jongen
d Het vliegtuig is geland.	het <i>gelande</i> vliegtuig
e De trap werd verbreed.	de <i>verbrede</i> trap
f De afbeelding werd vergroot.	de <i>vergrote</i> afbeelding
g Zijn schouder is ontwricht.	zijn <i>ontwrichte</i> schouder
h De muur is beklad.	de <i>bekladde</i> muur
i Haar beslissing werd betwist.	haar <i>betwiste</i> beslissing
j De stad werd bezet.	de <i>bezette</i> stad

10.2

- 2 Tot welke woordsoort behoren de woorden in onderstaande tabel? Leid telkens een bijvoeglijk naamwoord af van deze woorden.

zelfstandig naamwoord	bijvoeglijk naamwoord
gen	<i>genetisch</i>
leugen	<i>leugenachtig</i>
probleem	<i>problematisch</i>
plant	<i>plantaardig</i>
financiën	<i>financieel</i>
concurrentie	<i>concurrerend</i>
genie	<i>geniaal</i>
chaos	<i>chaotisch</i>
therapie	<i>therapeutisch</i>
water	<i>waterig, waterachtig</i>

- 3 Soms levert een combinatie van een bijvoeglijk en zelfstandig naamwoord een uitdrukking op: in een nieuw jasje steken, zwarte sneeuw zien, een koude douche krijgen ...

ONTHOUDEN

Een **uitdrukking** is een vaste combinatie van woorden met een figuurlijke betekenis. De woordgroep betekent niet meer letterlijk wat er staat, maar drukt iets achterliggends uit.

Wanneer je zegt dat iemand groene vingers heeft, bedoel je dat deze persoon gevoel heeft om planten te verzorgen. Iemand die lange tenen heeft, is snel beledigd of lichtgeraakt.

- a Vul de volgende bijvoeglijke naamwoorden in.
Kies uit: **dood – open – ongelikt – blauw – rot – vol – grijs – ijzig – hout – grof**
- b Geef de betekenis van de woordcombinatie.

uitdrukking	betekenis
uit <i>volle</i> _____ borst	<i>luidkeels</i>
een <i>ijzige</i> _____ stilte	<i>een kille, ongemakkelijke stilte</i>
een <i>open</i> _____ boek	<i>iemand wiens karakter je gemakkelijk kunt doorzien</i>
een <i>ongelikte</i> _____ beer	<i>een ongemanierde, onbeschofte persoon</i>
in <i>grove</i> _____ lijnen	<i>zonder details, enkel de algemene zaken</i>
een <i>grijze</i> _____ muis	<i>een onopvallende persoon</i>
een <i>houten</i> _____ klaas	<i>iemand die heel stijf en houterig is</i>
een <i>rotte</i> _____ appel	<i>een minder goede zaak/persoon</i>
op zijn <i>dooi</i> _____ gemak	<i>heel rustig, heel kalm, zonder haast</i>
<i>blauw</i> _____ bloed hebben	<i>van adel zijn</i>

4 Welke werkwoorden worden hier afgebeeld?

- a Maak een zin met dat werkwoord in de ovt.
 b Geef ook telkens het voltooid deelwoord.
 c Is het een sterk of een zwak werkwoord? Kruis aan.

Suggestie

	zin met werkwoord in ovt	voltooid deelwoord	zwak of sterk
	<i>Ik fietste naar school.</i>	<i>gefietst</i>	☒ zwak ☐ sterk
	<i>Hij gamede de hele dag.</i>	<i>gegamed</i>	☒ zwak ☐ sterk
	<i>Zij zong voor het eerst live in september.</i>	<i>gezongen</i>	☐ zwak ☒ sterk
	<i>Hij schoot naar het doel.</i>	<i>geschoten</i>	☐ zwak ☒ sterk
	<i>Ik kruiste mijn vingers en hoopte op de goede afloop.</i>	<i>gekruist</i>	☒ zwak ☐ sterk

ONTHOUDEN

Bij zwakke werkwoorden hebben de verleden tijd en het voltooid deelwoord *dezelfde* klank als bij de infinitief en de tegenwoordige tijd. Bij sterke werkwoorden vinden we in de verleden tijd een *andere* klank terug dan in de infinitief en de tegenwoordige tijd.

- d Geef aan of volgende werkwoorden zwak of sterk zijn.

dansen ☒ zwak ☐ sterk
 springen ☐ zwak ☒ sterk
 zwaaien ☒ zwak ☐ sterk
 waaien ☒ zwak ☒ sterk
 kopen ☐ zwak ☒ sterk

willen ☒ zwak ☒ sterk
 leiden ☒ zwak ☐ sterk
 lijden ☐ zwak ☒ sterk
 nemen ☐ zwak ☒ sterk
 baseballen ☒ zwak ☐ sterk

Bekijk de extra theorie op 'taaladvies.net'. Zoek 'jouw / je gegevens'.

<https://taaladvies.net/jouw-of-je-gegevens/>

5 Vul in.

Kies uit: **jij – je – jou – jouw**

- a Het gaat vandaag niet over ..., ... hoeft niet altijd in de belangstelling te staan. jou, je/jij
- b Met ... zou ik graag een week op reis gaan. jou
- c Mijn vader zag ... gisteren in de stad. jou/je
- d Mag ik voor deze test ... materiaal gebruiken? jouw
- e Ik heb ... niet gezien. je/jou
- f Alles wat door ... wordt aangeraakt, verandert in goud. jou
- g Ik deed het voor ... plezier. jouw/je
- h Heb ... al gebeld om te weten wanneer de film begint? jij/je
- i Beweer ... dat ik mijn fiets aan ... heb uitgeleend en niet aan hem? jij/je, jou
- j ... zus deelt graag haar spullen, maar mijn zus absoluut niet. jouw

9.1

6 Enkele of dubbele klinker?

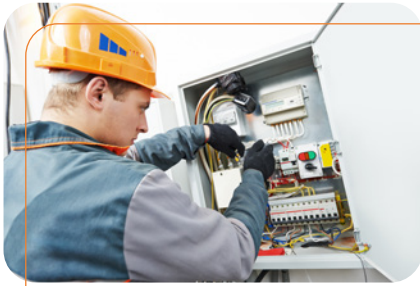
- a Vul in elke reeks de klinkers aan.
- b Er is telkens één woord dat niet in de rij past. Duid dat woord aan.

een b <u>aa</u> l stro	je voorn <u>aa</u> m	wees niet b <u>a</u> zig	hij is muzik <u>aa</u> l	hij is k <u>aa</u> l
januar <u>i</u>	ox <u>i</u> de	industr <u>ie</u>	p <u>i</u> ramide	sush <u>i</u>
coryf <u>ee</u>	Heverl <u>ee</u>	tw <u>ee</u> ën	overz <u>ee</u> s	in sp <u>e</u>
g <u>oo</u> chelen	bo <u>o</u> men	bo <u>o</u> ren	demo <u>o</u>	ko <u>o</u> ren
caf <u>ee</u> tje	kiw <u>ie</u> tje	tax <u>ie</u> tje	bikin <u>ie</u> tje	skie <u>ie</u> tje
diplomat <u>i</u> sch	trag <u>ie</u> k	publ <u>i</u> catie	publ <u>i</u> ceren	souven <u>i</u> r
du <u>o</u>	sald <u>o</u>	shamp <u>oo</u>	avocad <u>o</u>	centuri <u>o</u>
jul <u>i</u>	alcoholic <u>i</u>	alib <u>i</u>	rotat <u>ie</u>	
afsch <u>u</u> w	m <u>uu</u> r	z <u>uu</u> r	sp <u>uu</u> g	bru <u>uu</u> t
afsch <u>u</u> welijk	m <u>u</u> ren	z <u>u</u> rig	sp <u>u</u> gen	bru <u>u</u> taal
vi <u>i</u> sionair	gi <u>i</u> taar	fabr <u>i</u> cage	identi <u>i</u> fi <u>i</u> ceren	psychiatr <u>ie</u>

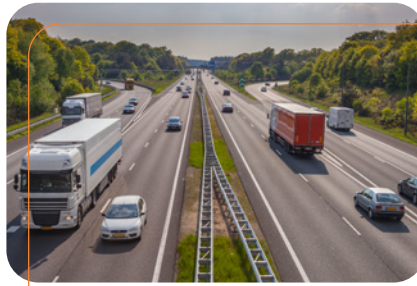
7 Welk woord is telkens afgebeeld? Duid de variant aan die standaardtaal is.

ONTHOUDEN

Het Standaardnederlands of de Nederlandse **standaardtaal** is de taalvariant die in formele situaties gebruikt wordt. Het gaat dus niet om dialect of tussentaal.

☐ elektriker ☒ elektricien

☐ autostrade ☒ autosnelweg, snelweg, autoweg

☒ slager ☐ beenhouwer

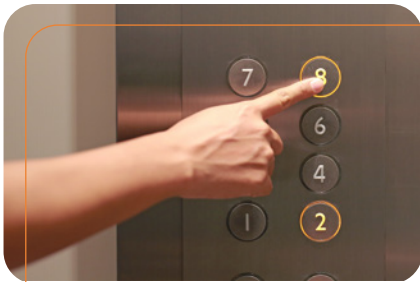
☐ chauffage ☒ centrale verwarming

☒ hal, ingang ☐ inkom, inkomhal

☒ drie en een halve liter ☐ drie liter en (een) half

☐ verdiep ☒ verdieping

☐ ik verschiet ☒ ik schrik

☒ vuilnisbak ☐ vuilbak

☒ foto's nemen ☐ foto's trekken